

Autóbuszok — exportra

Az Ikarus Karosszéria- és Járműgyár székesfehérvári gyárában elkészült a libiai exportra szánt IK 271-es autóbusz-család prototípusa. Az első autóbusz rövidesen útra kel rendeltetési helyére, Líbiába, ahol a helyi időjárás és terépvizsnyok között közel fél évig „vízszázik”, s csak ezek után kezdik meg a sorozatgyártását. A képen: az IK 271-es autóbusz prototípusa a fehérvári gyárban.

Határozatok a kisüzemi tevékenység és a kiegészítő gazdaság termelésének fejlesztésére

Folytatódik a lakosság növekvő és mind differenciáltabb igényeinek teljesebb, jobb kielégítését szolgáló intézkedések sorozata. Az Elnöki Tanács pénteki ülésén ennek jegyében alkottak törvényerejű rendelkezéseket a kisüzemi és a szövetkezeti gazdálkodás jogi feltételeinek továbbfejlesztésére. Ezek a jogszabályok részét képezik az állami, szövetkezeti és kisárutermelel fejlesztését célzó széles körű szervezetfejlesztési feladatok megvalósításának.

A most elfogadott jogszabályok a többi között lehetőséget teremtenek a változó követelményekhez gyorsabban, rugalmasabban igazodó szervezeti formák, a kiegészítő tevékenységek, valamint az ipari és szolgáltatási szakcsoportok létrehozására. Rendelkezéseket fogadtak el a lakosság számára nyújtott szolgáltatások jelentős részét adó kisipar továbbfejlesztésére. Egyben felhatalmazták a Minisztertanácsot a polgári jogi társaságokra vonatkozó eddigi előírásoktól eltérő együttműködési forma, a gazdasági munkaközösség szabályainak megalkotására.

Az 1982. január 1-én életbe lépő új jogszabályok a XII. pártkongresszus határozatainak szellemét tükrözik. A kongresszus határozata — mint ismeretes — konkrétan megfogalmazta: „Az életkörülmények javítása megköveteli a szolgáltatások iránti igények jobb kielégítését... közgazdasági eszközökkel ösztönözzék, rugalmasabb szervezeti formákkal mozdítsák elő, hogy bővídjön a szolgáltatások köre és javuljon minősége”. Ugyancsak a kongresszusi határozat szövegezt le — s a jogszabályok kidolgozóit ezt is messzemenően figyelembe vették — hogy az új szervezeti formáknak lehetővé kell tenniük a munkaidőalap hatékony kihasználása mellett az egyéni, a családi munkaerőtartalékok jobb hasznosítását. Ez ugyanis nem kis mértékben hozzájárul a bővülő és gyorsan változó szükségletek rugalmasabb kielégítéséhez, a nemzeti vagyon gyarapításához.

A mostani intézkedések tehát valóságos társadalmi igények, szükségletek kielégítését célozzák. Azt várjuk fölül, hogy működési területet, biztosítsanak eddig ki-

aknázatlan alkotó energiák számára: elsősorban a szolgáltatások bővítésében, színvonalasabbá tételében kamatozzanak, s járuljanak hozzá a lakosság életkörülményeinek javításához, a társadalom és gazdaság szocialista alapjainak erősítéséhez.

A kiegészítő tevékenység kezdeményezésére alakulhat meg, elsősorban a szolgáltatások jobbítására, körének bővítésére. Egyaránt lehetnek fő-, illetve mellékközpontú dolgozói, akik tag-sági vagy alkalmazotti viszony keretében tevékenykedhetnek. E formában az eddiginél jobban kifejezésre jut a tagok felelőssége. Ők dönthetnek ugyanis arról, hogy a kiegészítő tevékenység mekkora hányadát fordítják fejlesztésre, s mekkorát a tagok és alkalmazottak keresetének növelésére.

Már működő szövetkezetek keretében hozható létre az ipari termelő és szolgáltató szakcsoport, amely — mint neve is jelzi — szintén elsősorban a szolgáltatásokat nyújt, illetve olyan termékeket gyárt, amelyek nagyüzemi keretek között gazdaságosan nem állíthatók elő. Viszonylagos gazdasági-vagyoni önállóságot élvez, az „anya-szövetkezettel” való kapcsolatát megállapodás szabályozza.

Jelenleg is működő forma a mezőgazdasági szakcsoport. Az eddigi rendelkezések azonban csak a mezőgazdasági termelőszövetkezetekben, valamint az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezetekben tették lehetővé létrehozását. A jövőben állami gazdaságoknál s más mezőgazdasági tevékenységet végző állami vállalatoknál is alakítható ilyen szakcsoport.

Új szervezeti forma a gazdasági munkaközösség. Ezt önállóan vagy állami gazdálkodó szervezethez kapcsolatosan lehet létrehozni. Az alapvető cél itt is a fogyasztási és egyéb szolgáltatások fejlesztése és kisüzemi termelésekkel az ellátás javítása. Ha a munkaközösség vállalati gazdasági munkaközösségként működik, elsősorban a vállalat eszközeit hasznosítja. A vállalatnak nagyobb befolyása van a szervezet gazdálkodására, s egész tevékenységére, nagyobb azonban felelőssége, kockázátvállalása is.

A kisiparral kapcsolatos

jogi szabályozás módosítása egyszerűsítette a hatósági ügyintézkedést, felszámolt olyan korábbi korlátozásokat, amelyek indokolatlanul nehezítették a tényleges igények kielégítését.

A kisüzemi gazdálkodásban rejlő tartalékok fokozott kiaknázása szükségessé tette néhány más, már eddig is működő gazdálkodási forma továbbfejlesztését. A szocialista nagyüzemekkel való együttműködésben nagyobb lehetőséget nyitnak azok az új rendelkezések, amelyek alapján a létrehozandó gazdasági munkaközösségek, illetve kisiparosok berbe vehetik a gazdálkodó szervezetek olyan kisüzemi jellegű ipari vagy szolgáltató részlegét, amely főleg lakossági szükségletet elégít ki.

A most elfogadott rendelkezések a társadalmi érdekekkel összhangban szabják meg az új szervezetek és tevékenységek gazdasági, jogi, irányítási és ellenőrzési kereteit. A szabályozás a többi között legális mozgásteret biztosít eddig engedély nélkül — s emiatt lényegében ellenőrizhetetlen — tevékenységeknek. Ellenőrizhető, szabályozható folyamatokat bontakoztat ki, s megteremt a végzett munka, valamint az új formákból származó jövedelmek közötti összhang biztosításának lehetőségét. Összességében pedig erősíti a szocialista nagyüzemek befolyását a kiegészítő tevékenységekkel foglalkozókra.

Az új formákra vonatkozó és az ezekhez kapcsolódó más jogszabályok, köztük a különböző társadalombiztosítási ellátási formákra jogosultak körét kibővítő döntések, szeptember végéig jelennek meg. (MTI)

Sárospatak jubileuma

Az ország minden részéből érkezett öregdiákok, hazai és külföldi társintézmények képviselőinek jelenlétében tartották meg szombaton, az egykori sárospataki kollégium jogutódjának, a Comenius tanítóképző főiskolának és a Rákóczi gimnáziumnak fennállása negy-százötvenedik, jubileumi ünnepségét.

Fesztivál után

Amos szemű, fonnyadt arcú néni bóklászott éjféli után a Dóm tér kiürült széksoraiban. Azt mondta, kicsit fáj a szíve, hogy vége, holnap estétől majd a tévét nézi, vagy ki is kapcsolja már ilyenkor, bár az sem elképzelhetetlen, két-három napra bebújik az ágyba, s átalussza a délelőttöt. Mert hosszú a szabadtéri hónap annak, kinek estéről estére föllobban a fényfüggöny; csönd borul a városra, mire kihülnek a reflektorok, s hazatérhet a nézőtéri felügyelő.

Tegyem hozzá: nincs ezzel egyedül. Csúpan ott a téren, az ágas tornyok árnyékában izzad a melegtől, fárad, talpal dízletmunkás, statisztika, a színházi műhelyek belvilágának és infrastruktúrájának megannyi „láncszeme”. Szabó, díszletfestő, csokoládéárus, csapos, jegykezelő, színész, rendőr, világosító, zenész, hangtechnikus, hivatalnok, pártmunkás, meg újságíró, fotóriporter (hogy magunkat se felejtsük el), kinek mi a posztja ilyenkor. Akár képzeletbeli réstészta, kora reggeltől késő éjszakáig nyúlik a műszak, egymásnak adják a stafétabotot, sőt akadnak olyanok, kik egyik kezükből veszik a másikba. S akkor hol maradnak az úgynevezett kiegészítő rendezvények házigazdái, közreműködői, a meglődülő idegenforgalom rohamát álló-föltartó vendéglátóságok, vízi örök, busz-trolibusz-villamos vezetők, portások, taxisók, idegenvezetők, hotelek vagy alkalmi szállodák alkalmazottai, kollegiumoké, kempingeké — az úgy hivatásos és önkéntes propagandistái. Amikorra kifúj a pakolás, végőráit éli a szegedi nyár — ami régóta fogalomná nőtt, jelentéstartalma messze gazdagabb holmi meteorológiai évszakénál — összeül a fesztivál intéző bizottsága. Gyorsmódot készít, s a bizottság elnöke (mellesleg ugyanaz, ki a városi tanácsé) köszönetet mond az ünnepi hetek aktivistáinak. Túlnyomó többségük nem hallja ezt persze, legföljebb levélben értesülhet róla, hiszen a hivatalos tószót általában ilyesfajta praxissal is megtoldják. A gesztus látszólag formális, valójában nem az. Több testületi értekezleten hivatalos vagy félhivatalos beszélvény forgott közzsájon, minő lényeges, tulajdonképpen döntő fundamentuma (hosszú-hosszú évek óta) ünnepi heteinknek ez a *társadalmi megalapozottsága*. Hogy a város lakói vállvetve kitartanak mellette, zokszó nélkül teljesítik a rájuk eső részt, s hogy a föladatak összszülya enélkül a társadalmi összefogás nélkül régen összeroppantotta volna azon keveseket, akik hivatalból csinálják.

És mégis, mivel régóta fokozott terhelés alatt a nyári Szeged, itt-ott hallani a kételyt (nincs ebben semmi rosszindulat vagy természetellenes); kifulladásban lasscskán a város, vajh *meddig győzi*, győzheti még. Hiszen az anyagi feltételek nemigen javulnak. Kultúrára pénz mindennütt mindig kevés, s ha beosztással élnek, spórolnak, rögvest nem olyan szép a menyasszony. Az elmúlt esztendőknél jobbra csak a követelmények, az igények emelkedtek, megnőtt a konkurrencia is (napjainkban majd minden tájegységén az országnak rendeznek-összeütnek valamit nyaranta); s ha a fogadó képtelen színvonalas kivitelezésre, könnyen hátát láthatja csak a vendégnek. Olvasom az ünnepi hetek megvalósítását elemző jelentésben: „az előkészítés, szervezés, lebonyolítás

szinte minden területen fokozott erőfeszítéseket követelt, komoly problémákat vetett föl”. Alább pedig, a szabadtéri játékok kapcsán: „az egyértelmű művészi siker nem párosult az ennek megfelelően elvárható látogatottsággal”. S ha most hozzávesszük, a Játékok bemutatóit taglalo országos sajtó visszhangja, az úgynevezett kritikai fogadtatás sem lelkesedett túlságosan fesztiválunk művészeti értékeiről, nem csoda, ha a legvérmesebb lokálpatriótáknak, a megszállottaknak szájíze keserűnyés, vagy legalábbis hatalmat vesz raituk olykor a csüggedés. Pedig szegénykeznivalójuk semmi.

Tény: az ideai szabadtéri öt premierjének 16 előadására papíron 75 és fél ezer belépő kelt el, kevesebb mint mondjuk tavaly (s még kevesebb a valóságban, hiszen egy telt házaz Cigánybárót elmosott az eső). Átlagosan, estéről estére, háromnegyedén ültek nézők a tribünökön, vagyis négy és fél ezren — átlagosan persze, mivel a különböző előadások iránti érdeklődés rapszodikusan alakult. A cigánybárót például valósággal megrohanták, öt előadására több mint 32 ezren vettek jegyet — a három *Ivan Szuszanyninra* viszont nem egészen kilenczeten; a néptáncfesztivál két gálaestjén ismét túlmúlt számát, s több jegyet adtak el rá (szám szerint 12 ezer 294-et), mint a három *Tell Vilmosra* összesen. Holott: művészi kvalitásaiban *Glinka* operája világszínvonalon került a dóm elé, parádés kivitelezésben, szereposztásban, amire oly régóta áhítoztunk. Ilyen „kockázatot” emelt föl lehet vállalni. Nem hinném különösebb elfogultsággal vádolhatnak, pusztán az adatokra hagyathozunk: *ami négy és fél ezer nézőt tud színházhoz jutatni esténként a város, nincs oka pirokodnia*. Ennyi ember hovatovább futba meccsre jár ki mostanában, oda se mindig vagy akárhová. Színházban vagy színházjellegű intézménynél az efféle (televíziós nyelven szólva) nézettségi index — kuriózum, egyévi jelenség, régóta széles hazában. Ezért gondolom, ne főjön a feltúlságosan a közvetlenül érdekelteknek sem. Hiszen ha az egyéb rendezvények kiállítások, néptáncfesztivál, ifjúsági napok hangversenyei stb. — közönséggrafikonjuk tekintjük (az ünnepi hetek összes programjaira jó háromszázezren voltak kíváncsiak) pláne nincs ok elkeseredésre.

Van viszont ok higgadtságra, körültekintő helyzetlemzésekre. Mert tanulságokat bővebben termett ez a fesztiválnyár, melyeket a különböző frontokon tanácsos megszívlelni. Azon túlmenően is, hogy a turizmusnak, az idegenforgalomnak — kivált kulturális, művészeti kegyhelyek vonzáskörében — általában sem alakultak kedvezően a körülmények az utóbbi időben (emelkedtek az utazások, szállások, étkezések költségei, a színházjegyek ára stb.). A tét változatlan. Vagy amiképpen hivatalosan fogalmazni szoktuk: a konció marad. Mert minden ellenkező híresztelés dacára — *bevált*. Nagy tömegekhez jelles értékeket eljuttatni, lehetőleg a legkülönbözőbb művészetek széles spektrumán. Íme, a Szegedi Ünnepi Hetek ars poeticája. Alig hiszem, szocialista kulturális politikának akadna szebb, nemesebb célja, hitvallása.

Nikolényi István

Végső búcsú Radó Sándortól

Pályatársak, tisztelők sokasága, egykori harcosársak és családtagok vettek végső búcsút szombaton a Farkasréti temetőben a 82. életévében elhunyt Radó Sándor Kossuth- és állami díjas Földrajztudóstól, a magyar és nemzetközi munkásmozgalm kiemelkedő alakjától.

Ravatalánál a budapesti pártbizottság, a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium s a Magyar Partizán Szövetség nevében Hoffer István, a MEM Ordoságos Földügyi és Térképészeti Hivatalának vezetője mondott búcsúbeszédet, s méltatta a harcos forradalmár életútját.

Ezt követően a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Földrajzi Társaság és a TIT nevében Pécsi Márton akadémikus, az MTA Földrajztudományi Kutató Intézetének igazgatója emlékezett meg az elhunytól.

A Radó Sándor hamvait tartalmazó urnát a temető kolumbáriumában helyezték el. A gyászszertartás az Internacionálé hangjaival ért véget.

Verseny-tárgyalást nyert az MHD

Több világcéget megelőzve verseny-tárgyalást nyert a Magyar Hájó- és Darugyár Uruguayban. Az MHD vezetői szerződést írtak alá az uruguayi kikötők igazgatóságával egy 200 tonnás önjáró, forgótornyos úszódaru exportjára. Így számos brazil és argentin kikötő után Uruguay fővárosának, Montevideónak a kikötőjében is találkozhattunk majd a kormánykerékbe foglalt Ganz feliratú magyar kikötői berendezéssel.

Néhány éven belül a távoli földrészen ez a harmadik ország, ahol Ganz kikötői berendezéseket üzemeltetnek majd. Braziliában egyébként hét úszódaru már működik, Argentínában pedig szerelés alatt áll húsz magyar portáldaru.